

mint nyugati oldalán markánsan jelenik meg. A sánc legnagyobb magassága az árok aljához mérten kb. 2 m. A vár keleti oldalát a meredek domboldal alkotja, itt sáncot már nem építettek. A vár középpontjától délre gödröket találtam, bennük habarcsos törmelék volt.

PUSZTAI TAMÁS

131. Ják, Bencés apátság

(Vas megye) Á

2002. július 1. és szeptember 5. között folytattuk a feltárást a Szent György tiszteletére szentelt bencés apátság templom környékén. Először a Ny-i részen dolgoztunk, majd a K-i oldalon, a sekrestye környékén.

Ebben az évben 176 sírt tártunk fel, ezzel az összes feltárt sírok száma 851-re emelkedett. Az idén feltárt sírok közül kiemelkedik a 838. sír, amelyben a korai típusú S-végű hajkarikák mellett a csontváz bal lábánál lócsontot találtunk. Ez még jobban megerősíti a leletanyag alapján felállított keltezésünket, miszerint a jáki templomdombon a 10. század elején kezdődött a temetkezés. Több olyan sírt is találtunk mind a Ny-i, mind a K-i részen, amelyre ráépült a 13. századi bencés kolostorfal. A későbbi sírok közül kiemelkedik egy kislány sírja. Őt a 17. században temették el, édesanyja díszes pártájával, amely gránátkövekkel ékesített és virágokkal, tollakkal díszített volt, pontosan olyan módon ahogyan Apor Péter az 1736-ban megjelent „Metamorphosis Transylvaniae” című munkájában a fiatal lányok temetési módjáról leírta.

A Ny-i részen az E7. szelvényben megtaláltuk a kolostor Ny-i szárnyának ÉNy-i sarkát, majd az ettől D-re nyitott szelvények K-i tanufalánál folyamatosan felmérhető volt a Ny-i kolostorszárny Ny-i fala, amely D-en a templomkertet övező falig volt követhető. A kolostorfal itt is agyagba rakott téglából készült, esetenként a téglák helyett keskeny felsőcsatári követ alkalmaztak. A B9. és a B10. szelvények É-i részén a D-i kolostorszárny É-i falának részletei kerültek elő.

A K-i részen a káptalantermet kerestük. Meglepetésre itt a kolostorudvarból induló téglából kiépített vízvezetékrendszert találtunk, amely a sekrestyétől D-re eső helyiségbe vezet és ott víztároló céljából kiszélesedik a padlószint alatt. E helyiség DNY-i sarkában sütőkemence alapjait lehetett megfigyelni a fal kiszélesedésében. Ha ehhez hozzávesszük, hogy a D12. szelvényben egy 13. században épített pincét tártunk fel, közel a templom D-i kapujához, akkor meg kell állapítanunk, hogy Jákon a K-i kolostorszárny templomhoz – illetve itt a sekrestyéhez – csatlakozó helyisége nem a káptalanterem volt, hanem feltehetően a konyha. Ez teljesen szokatlan elrendezés egy 13. századi monostornál. A pince É-i részét 2001-ben megtaláltuk az E12. szelvényben, és a kerengő ÉK-i sarkának véltük, elhelyezkedése miatt. A pincétől D-re falazott sírok rendszerét találtuk. Ezek a 13. századi sírok a szerzetesek nyughelyül szolgáltak.

Megállapíthatjuk, hogy Jákon is megvolt a kolostor-négyszög, tehát Ny-i, D-i és K-i szárny vette közre a kolostorudvart. További kutatást igényel a K-i kolostorszárny, amelynek eddig csak egy helyisége került feltárára.

VALTER ILONA – P. HAJMÁSI ERIKA

132. Jánosháza, Temető-dűlő

(Vas megye) Kk

2002. március 13-án a Boba-Jánosháza vasúti nyomvonalkorrekció által érintett területet vizsgáltuk terepbejárás.

A dűlőben, szántott talajon késő középkori kerámiát gyűjtöttünk. A leletek mintegy 6 ha területen kerültek elő.

Munkatársak: Derdák Ferenc geodéta, Pap Ildikó Katalin régész, Szilasi Attila Botond régésztechnikus, Pungor Péter gépkocsivezető.

KISS PÉTER – FARKAS CSILLA

133. Kajdacs határa

(Tolna megye) Kő

Hosszú-sziget-dűlő: Valószínűleg így hívják ma a Csorba Csaba által Hatszáz-as-dűlőként (WMMM Rég. Ad. 267-81.), Horváth Jolán által Hegyes-dűlőként (uo. 151-74.) és az itt feltárást végző Rosner Gyula által Sárköz-partként (RégFüz I. 44/1992/65) megjelölt középkori falu- és templomhelyet, amelyet a különböző leírások alapján a Sárköz-menti Hosszú-sziget-dűlőbe lokalizáltam. Itt a kukorica miatt nem lehetett kutatni, néhány középkori cserép azonban sejteti, hogy a közelben kereshető a lelőhely.

Kiskajdacs, Templomdomb: Bejártam az Ódor János Gábor által 1994-ben azonosított középkori falu- és templomhelyet (WMMM Rég. Ad. 524-95). A vasúttól Ny-ra fekvő domb ÉK-i sarkában, közvetlenül a vasút mellett, igen nagy, kb. 50×40 m nagyságú területen, rengeteg, nagy mészkővel és kisebb téglákkal, sok embercsonttal borított részen található a templom maradványai.

K. NÉMETH ANDRÁS

134. Kaposfő, Barátok-dombja

(Somogy megye) R, B, Kk

A lelőhely a Kaposfő és Kaposmérő közötti területen található, a Kapos É-i oldalán, átvágja K-Ny-i irányban a Kaposvár-Nagykanizsai út. A Kaposvárt elkerülő 61. sz. út nyomvonala átmegy a Barátok-dombja nevű emelkedésen, annak Ny-i szélén. K-i oldalán a Czingető-patak határolja (31. számú lelőhely).

A feltárás 2002. március 8. és július 6. között tartott, feltártunk 1292 objektumot, 13 724 m²-nyi területen.

A nyomvonal É-i végén K-Ny-i irányú árkok vágják át a területet, leletanyagot nem tartalmaztak, koruk bi-